

KUMPPANUUSVERKOSTOT MATKAILUELINKEINON KASVUN TUKENA

Hankenumero 83623

Loppuraportti

Elina Järvinen ja Sanna Jyllilä

23. helmikuuta 2021

Seinäjoen ammattikorkeakoulu / Liiketoiminta ja kulttuuri

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Sisällysluettelo

1 HANKKEEN TOTEUTTAJA	3
2 HANKKEEN NIMI JA HANKETUNNUS	3
3 YHTEENVETO HANKKEESTA	3
4 RAPORTTI	4
4.1 Hankkeen tavoitteet	4
Ylemmän tason tavoitteet, joiden osa hanke on	4
Hankkeen tavoitteet	4
4.2 Toteutus.....	5
Toimenpiteet	5
Tiedottaminen	9
Aikataulu	11
Resurssit.....	11
Toteutuksen organisaatio.....	11
Kustannukset ja rahoitus.....	13
Raportointi ja seuranta.....	13
Toteutusoletukset ja riskit.....	14
4.3 Yhteistyökumppanit.....	15
4.4 Tulokset ja vaikutukset.....	15
5 ESITYKSET JATKOTOIMENPITEIKSI	24
6 ALLEKIRJOITUKSET JA PÄIVÄYS	25

1 HANKKEEN TOTEUTTAJA

Hankkeen toteuttajana toimi Seinäjoen Ammattikorkeakoulu Oy, Liiketoiminta ja kulttuuri. Hankkeen toteutusaika oli 1.3.2019 – 31.12.2020. Hanketta rahoitti Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus Manner-Suomen maaseudun kehittämisen Maaseuturahastosta.

2 HANKKEEN NIMI JA HANKETUNNUS

Kumppanuusverkostot matkailuelinkeinon kasvun tukena, 83623.

3 YHTEENVETO HANKKEESTA

Kumppanuusverkostot matkailuelinkeinon kasvun tukena -hankkeessa (myöhemmin Kumppanuusverkostot-hanke) päivitettiin Etelä-Pohjanmaan matkailustrategia vuosille 2020-2028 sekä toimenpide-ehdotukset vuosille 2020-2025. Lisäksi määriteltiin ja käynnistettiin Matkailufoorumin toiminta sekä selvitettiin kumppanuusverkostomalleja yhteistyön kehittämiseksi perinteisten matkailutoimijoiden ja uusien sidosryhmien välillä.

4 RAPORTTI

4.1 Hankkeen tavoitteet

Ylemmän tason tavoitteet, joiden osa hanke on

Hankkeella tavoiteltiin Etelä-Pohjanmaan alueellisen maaseudun kehittämissuunnitelman 2014-2020 mukaisesti alueellisen vetovoiman kasvattamista edistämällä matkailuyrittäjien osaamisen ja maaseutumatkailun ammattimaisuuden vahvistamista, liiketoimintaosaamisen ja kannattavuuden parantamista sekä kasvun turvaamista. Hankkeen toimenpiteissä huomioitiin uusien toimintamallien käyttöönoton lisääminen, hyvien mallien ja käytäntöjen hyödyntäminen sekä toimiala- ja maakuntarajat ylittävien verkostojen luominen.

Toimenpiteissä huomioitiin Etelä-Pohjanmaan matkailustrategiasta 2013-2017 kehittämistoimenpiteistä yhteistyön ja verkostoitumisen kehittämisen sekä työnjaon selkeyttäminen. Lisäksi huomioitiin myös muiden tahojen kehittämis- ja toimenpidesuunnitelmat, joissa viitataan matkailutoimijoiden verkostoitumisen ja toimialarajat ylittävän yhteistyön syventämiseen ja verkostomaiseen toimintaan sitoutumiseen.

Hankkeen tavoitteet

Hankkeen tavoitteina oli:

- tuottaa ehdotuksia kumppanuusverkostomalleista, joiden pohjalta voidaan valita alueelle sopiva pysyvä yhteistyömalli,

- auttaa eteläpohjalaisia matkailutoimijoita oivaltamaan kumppanuusverkoston tarjoamat hyödyt ja edesauttaa sitoutumaan yhdessä pitkäjänteiseen yhteistyöhön,
- lisätä muidenkin kuin perinteisten matkailutoimijoiden tietoisuutta kumppanuusverkoston mahdollisuuksista ja hyödyistä.

4.2 Toteutus

Toimenpiteet

Hankkeen toimenpiteet toteutettiin kahtena työpakettina, jotka vastasivat hankkeen tavoitteisiin. Hankkeessa toteutetut toimenpiteet on esitelty seuraavassa työpaketeittain hankesuunnitelman mukaisesti. Koronaviruspandemian puhjettua keväällä 2020 osaa toimenpiteistä ei pystytty toteuttamaan alkuperäisen hankesuunnitelman mukaisesti matkustus- ja kokoontumisrajoitusten takia.

Työpaketti 1: Kumppanuusverkoston mallien rakentaminen

1. Kumppanuusverkostomallien benchmarkkaus hanketyöntekijöiden toimesta:

- Visit Tampere Oy, Visit Tampere Partners 24.6.2020
- Visit Oulu 25.6.2020
- VisitLahti, Lahden seutu, Lahti Region Oy 6.9.2019
- Visit Pori 27.9.2019
- goSaimaa 18.11.2019

2. Matkailutoimijoiden kiinnostuksen selvittäminen verkostomaiseen toimintaan, haastattelut ja kysely:

- kyselyn toteuttaminen 6.-13.10.2020
- haastatteluita ei toteutettu koronaviruspandemian takia
- Matkailuwebinaari 12.11.2020. Webinaarin aiheina: Mikä on kumppanuusverkosto, case Visit Oulu ja Keski-Suomen matkailuhallitus. Lisäksi esiteltiin Koronakysely II:n ja Kumppanuusverkostokyselyn tulokset ja käytiin paneelikeskustelu aiheesta matkailun myytit.

3. Toimijoiden ja potentiaalisten matkailusta hyötyvien muiden toimialojen kartoittaminen, kontaktointi ja tapaamiset:

- Etelä-Pohjanmaan Matkailu Oy 12.3.2019
- Etelä-Pohjanmaan liitto 6.6.2019
- Vimpelin kunta ja Vimpelin Veto 7.6.2019
- ProAgria 14.6. 2019
- IntoSeinäjoki (useita tapaamisia)
- Maakunnan matkailuyhdistysten tapaaminen 24.10.2019
- Visit Vaasa Oy 29.10.2019
- Etelä-Pohjanmaan Kauppakamari 6.11.2019
- Härmän matkailuyhdistys 12.11.2019
- Keski-Pohjanmaan kauppakamari / palveluvaliokunnan kokous 11.12.2019
- Sedu 4.2.2020
- Visit Lapua 11.2.2020
- Team Finland Etelä-Pohjanmaa ELY 13.2.2020

4. Verkostomallien laatiminen workshop-työskentelynä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa:

- ei toteutettu kesken jääneen taustatyön vuoksi.

Työpaketti 2: Aktivointi ja sitouttaminen

Maakunnallisen matkailufoorumin kokoaminen ja käynnistäminen:

- Matkailufoorumi 10.10.2019 Seinäjoki
- Matkailufoorumin ”suunnittelutyöryhmä” 13.11.2019 Kuortane
- Matkailufoorumi 12.3.2020 Alajärvi
- Etelä-Pohjanmaan Matkailufoorumin työryhmä 30.9.2020
- Etelä-Pohjanmaan Matkailufoorumin työryhmä 29.10.2020
- Etelä-Pohjanmaan Matkailufoorumin työryhmä 23.11.2020
- Etelä-Pohjanmaan Matkailufoorumin työryhmä 14.12.2020
- Matkailufoorumi 15.12.2020 Teams-webinaari

Opintomatkat kohderyhmiin kuuluville toimijoille, 2 kpl:

- ei voitu toteuttaa koronaviruspandemian puhjettua keväällä 2020 ja syksyllä 2020 jatkuneiden kokoontumisrajoitusten ja matkustussuositusten takia.
- vaihtoehtoisesti suunniteltu ”Matkailuyrittäjien Alihankintamessut & Matkailuseminaari” -tapahtuma jouduttiin myös perumaan

Alueelliset työpajat kumppanuusverkostoihin tutustuttamiseksi, 5 kpl:

- ei voitu toteuttaa koronaviruspandemian puhjettua keväällä 2020 ja syksyllä 2020 jatkuneiden kokoontumisrajoitusten takia. Työpajoissa alustajina olisi ollut jo toimivien kumppanuusverkostojen edustajia.

Maakunnallisen matkailustrategian päivitystyö:

- Strategiatyön kick-off 10.10.2019 Seinäjoki, 52 osallistujaa
- Tulevaisuustyöpaja I 25.11.2019 Seinäjoki, 18 osallistujaa
- Tulevaisuustyöpaja II 22.1.2020 Seinäjoki, 8 osallistujaa
- Kärkiyritystapaaminen 20.2.2020 Tuuri, 7 osallistujaa
- Ostos- ja käyntikohteiden tapaaminen 3.3.2020 Seinäjoki, 12 osallistujaa
- Tapahtumajärjestäjien tapaaminen 3.3.2020 Seinäjoki, 7 osallistujaa
- Arvot, visio ja missio -työpaja 12.3.2020 Alajärvi, 24 osallistujaa
- Strategiset tavoitteet -työpaja 16.4.2020, Teams-verkkokokous, 26 osallistujaa
- Matkailufoorumi/ Korona 6.5.2020 Teams-verkkokokous, 32 osallistujaa
- Määrälliset kasvutavoitteet -asiantuntijaryhmän tapaaminen 2.9.2020, 6 osallistujaa
- Strategian kommentointikierrokset kesä-elokuussa 2020
- Maakunnan yhteistyöryhmä MYR 9.10.2020
- Matkailustrategian taittotyö ja kuvittaminen
- Matkailustrategian julkaisu Matkailufoorumissa 15.12.2020

”Inno”-tapaamisten käynnistäminen:

- tavoitteena oli kartoittaa ja kontaktoida potentiaalisia matkailusta hyötyviä muita toimialoja. Koronaviruspandemia esti myös tämän tavoitteen toteutumisen. Koronakriisi kosketti useita toimialoja, mutta erityisesti se kuritti matkailu- ja palvelualoja. Katsottiin, että kontaktointi vallitsevassa tilanteessa saattaisi olla jopa tavoitteelle enemmän haitallinen kuin hyödyllinen.

Loppuseminaari / matkailuparlamentti:

- toteutettiin webinaarina 15.12.2020, jossa esiteltiin matkailustrategia ja Etelä-Pohjanmaan Matkailufoorumi

Yritysryhmähankkeiden mahdollisuuksista tiedottaminen ja aktivointi:

- koko hankkeen ajan
- Vanhat talot yritysryhmä -hankkeen aktivointi. Yritysryhmän tavoitteena oli luoda verkosto vanhojen perinteisten eteläpohjalaisten talojen ympärille, joissa harjoitetaan matkailu- ja palveluliiketoimintaa. Mukana selvitystyössä olivat: Kosolan talo (Lapua), Kuorasjärven Kartano (Alavus), Kuukartano (Ilmajoki), Sisustus Ila O. (Ilmajoki) ja Vanha pappila Hetki (Ähtäri). Hankkeen aikana selviteltiin yhdessä ja erikseen toteutettavia toimenpiteitä. Teemoiksi nousivat mm. rakennustekniikan ja arkkitehtuurin, pohjalaisen kulttuurin ja sotahistorian, taloihin liittyvien tarinoiden ja historian hyödyntäminen tuotteistuksessa, verkoston luominen ja tunnistettavaksi tekeminen, myynninedistäminen ja myyntiosaaminen, tuotetestaus.

Tiedottaminen

Hanke on ollut esillä eri tilaisuuksissa, medioissa ja välineissä.

Tiedottaminen eri tilaisuuksissa:

- Kauhavan matkailutoimijoiden aamupala 8.5.2019
- Matkailun kehitystiimin tapaaminen Kurikka 9.5.2019
- Suupohjan yrittäjien aamukahvit 22.10.2019

- Kauhavan matkailuyrittäjien aamupala 4.3.2020
- Etelä-Pohjanmaan liiton EU-messut 9.3.2020
- Master plan käytännön toimiin -hankkeen työpaja 11.3.2020

Tiedottaminen eri medioissa:

- ”Onko sinunkin yrityksesi matkailuyritys?” –lehtiartikkeli, Ilkka 8.10.2019
- ”Rakentaisitko yritystoimintaasi kumppanuudesta käsin?” – verkkolehtiartikkeli, Etelä-Pohjanmaan kauppakamarin verkkolehti 28.11.2019
- ”Mukana matkailubisneksen muutoksessa” -artikkeli, Etelä-Pohjanmaan kauppakamari, Kauppakamarilehti 4/2020
- Artikkel ”SeAMK mukana maakunnan matkailussa” Seinäjoen ammattikorkeakoulu 2020: Osaamista strategian vahvuusaloilla. Artikkelin pysyvä osoite:
<http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202101081287>

Tiedottaminen sähköisissä kanavissa:

- oma hankesivu SeAMKin verkkosivuilla: <https://www.seamk.fi/yrityksille/tki-projektit/matkailuhankkeet-seamkissa/>
- hankkeelle on luotu myös oma sivusto projektialusta Trelloon, jonka kautta hankkeen toimenpiteiden etenemistä voi seurata:
<https://trello.com/kumppanuusverkosto>
- Matkailutoimijat, Etelä-Pohjanmaa facebook-ryhmäsivusto:
<https://www.facebook.com/groups/166314160385265/>

Uutiskirjeet:

Vuoden 2019 alusta alkaen SeAMKin matkailuhankkeiden sähköisessä uutiskirjeessä on kerrottu käynnissä olevista hankkeista. Näin saavutetaan mahdollisimman laajasti maakunnan matkailutoimijat ja –kehittäjät. Lisäksi hankkeen toimenpiteistä on lähetty sähköpostia kohderyhmittäin. Viestinnässä on hyödynnetty Pohjanmaan maakuntien yhteistä Matkailun toimialarekisteriä.

Hankkeen toimenpiteistä ja tuloksista on kerrottu kaikkiaan 12 uutiskirjeessä.

Aikataulu

Hankkeen toteutusaika oli 1.3.2019-31.12.2020.

Resurssit

Hankkeen toteuttajana toimi Seinäjoen Ammattikorkeakoulu Oy, Liiketoiminta ja kulttuuri. Hankkeen projektipäällikköinä toimivat Sanna Jyllilä ajalla 1.3.2019-18.2.2020 ja Elina Järvinen ajalla 19.2.-31.12.2020. Molemmat edellä mainitut ovat työskennelleet hankkeessa koko sen toteutusajan. Lisäksi hankkeessa on työskennellyt Jenny Janhunen. Taloushallintoa on hoitanut TKI-taloussihteeri Taina Hällström.

Toteutuksen organisaatio

Hankkeen ohjausryhmään kuuluivat:

yrittäjä Arja Raatikainen, Annin Marjatarha

yrittäjä Mari Seppänen, Aamiaishotelli HiljaHelena

Kirsi Pajula, Etelä-Pohjanmaan liitto

Tuula Lahti, Visit Lakeus Oy

Terttu Hermansson, Lauhanvuori-Hämeen kangas Geopark ry

Annemarie Lauhasmaa, Huvipuisto PowerPark

Juha-Martti Kuoppala, Kauhavan kaupunki

Pertti Kinnunen, Etelä-Pohjanmaan kauppakamari

Rami Mattila, Ilmajoen kunta/ Visit Ilmajoki

Jouko Etula, Järvi-Pohjanmaan Yrityspalvelu Oy

Jani Takamaa, Ähtärin Matkailu Oy

Pauliina Talvitie, Seinäjoen Ammattikorkeakoulu Oy

Sekä rahoittajan edustajana Minna Nikkari, Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus

Kokousten sihteereinä toimivat Elina Järvinen ja Sanna Jyllilä. Ohjausryhmän puheenjohtajana toimi Tuula Lahti.

Ohjausryhmä kokoontui hankkeen aikana kahdeksan (8) kertaa:

1. kokous 24.4.2019 Seinäjoen Ravikeskus, Seinäjoki
2. kokous 1.10.2019 Road House, Härmä
3. kokous 18.2.2020 Valkoinen Puu, Kauhajoki
4. kokous 19.5.2020, Teams-verkkoympäristö
5. kokous 12.6.2020, Teams-verkkoympäristö
6. kokous 10.9.2020, Frami D, Siru & Bitti, Seinäjoki sekä Teams-verkkoympäristö
7. kokous 29.10.2020, Frami F, 7. taivas, Seinäjoki sekä Teams-verkkoympäristö
8. kokous 27.1.2021, Frami F, 7.taivas, Seinäjoki sekä Teams-verkkoympäristö (kokous pidettiin varsinaisen hankeajan päättymisen jälkeen)

Kustannukset ja rahoitus

Hankkeen kustannukset 1.3.2019-31.12.2020 ilmenevät oheisesta taulukosta:

Kustannusarvio SeAMK		03-05 2019	09/2019 - 02/2020	03-08 2020	09-12 2020	Yhteensä
Palkkakus- tannukset	94 000	18 538,46	28 996,86	37 700,46	11 510,83	96 746,61
Osto- palvelut	11 000	0,00	0,00	0,00	8 494,80	8 494,80
Muut kulut	1 500	0,00	679,61	156,40	130,20	966,21
Flat rate 24 %	22 560	4 449,23	6 959,25	9 048,11	2 762,60	23 219,19
	129 060	22 987,69	36 635,72	46 904,97	22 898,43	129 426,81

Hankkeen rahoitussuunnitelma ajalla 1.3.2019-31.12.2020:

Rahoitus		
EU/MSR (42 %)	54 205,20	54 205,20
Valtio (58 %)	74 854,80	74 854,80
	129 060,00	129 060,00

Raportointi ja seuranta

Hankkeen toteutumista seurattiin ohjausryhmän kokouksissa. Hankkeen ohjausryhmä toimi myös matkailustrategian ydintyöryhmänä koko päivitysprosessin ajan.

Hankkeen maksatusjaksot olivat:

1. maksatusjakso 1.3.2019 - 31.8.2019
2. maksatusjakso 1.9.2019 - 29.2.2020
3. maksatusjakso 1.3. - 31.8.2020
4. maksatusjakso 1.9.2020 - 31.12.2020

Toteutusolelutukset ja riskit

Hankkeen riskeiksi oli arvioitu, että toimenpiteisiin ei osallistu riittävä määrä matkailutoimijoita eivätkä he sitoudu suunnitellulla tavalla.

Hankkeen toteuttaminen kärsi jonkin verran keväällä 2020 puhjenneen globaalien koronaviruspandemian vuoksi. Pandemia vaikutti erityisesti työpaketti 1:n toteuttamiseen opintomatkojen ja työpajojen osalta. Niitä ei voitu toteuttaa pandemian pitkittyessä maaliskuusta aina hankkeen toteutusajan loppuun saakka. Suunnitelluille toimenpiteille ei löytynyt korvaavia toteutustapoja hankeajan puitteissa, joilla olisi saatu toteutettua haluttu tavoite eli Kumppanuusverkoston mallintaminen. Lisäksi huomioitavaa on koronakriisin vaikutukset matkailu- ja palvelualoille, jotka heijastuivat myös yritysten motivoitumiseen ja osallistumishalukkuuteen hankkeen toimenpiteisiin.

Nykyisin suositaan kestoltaan lyhyitä hankkeita. Hankkeissa toteutetaan usein myös varsin laaja-alaisia kehittämistoimia, ja kehittäminen itsessään on hidas prosessi. Vaikka koronaviruspandemia on varsin poikkeuksellinen, osoitti se myös hankkeiden haavoittuvaisuuden suunniteltujen toimenpiteiden ja vallitsevan tilanteen yhteensovittamisessa.

4.3 Yhteistyökumppanit

Hankkeella ei ollut yhteistyökumppania.

4.4 Tulokset ja vaikutukset

Seuraavassa on tarkasteltu hankkeen tuloksia ja vaikutuksia hankkeelle asetettujen tavoitteiden kautta.

Kumppanuusverkoston mallien rakentaminen

Tavoitteena oli laatia ehdotukset maakuntaamme soveltuvista kumppanuusverkostomalleista. Ehdotusten laatimiseksi tarkoituksena oli kartoittaa benchmarking-menetelmän avulla kumppanuusverkostoja Suomessa hanketyöntekijöiden tekemien ja koko kohderyhmälle suunnattujen opintomatkojen avulla. Lisäksi tarkoitus oli selvittää maakunnan matkailutoimijoiden kiinnostusta ja valmiuksia verkostomaiseen toimintaan haastatteluin, kyselyn ja alueellisten työpajojen kautta. Selvitystyön päätteeksi verkostomalleja oli tarkoitus laatia workshop-työskentelynä eri toimijoiden kanssa. Kumppanuusverkostojen mallintaminen ei kaikilta osin toteutunut hankesuunnitelmaan kirjatulla tavalla yhteisten tutustumismatkojen ja seudullisten tilaisuuksien jäätyä pois koronaviruspandemian puhjettua keväällä 2020 sekä matkustus- ja kokoontumisrajoitusten pitkittyttyä hankkeen loppuajaksi.

Hanketyöntekijät tutustuivat hankesuunnitelman mukaisesti viiteen (5) kumppanuusverkostoon. Benchmarkatut kohteet olivat Visit Tampere Partners, Visit Oulu, Visit Lahti, Visit Pori ja goSaimaa. Kohteet valittiin onnistuneesti ja niistä saatiin hyvää tietoa, kuinka kumppanuutta voidaan toteuttaa eri tavoin. Erityisesti Oulun seudun malli oli kiinnostava, jossa seutusopimuksilla mahdollistetaan laajalla alueella toteutettavaa hallittua

yhteismarkkinointia pienemmät matkailualueet (seudut) kuitenkin huomioon ottaen. Koko kohderyhmälle oli tarkoitus toteuttaa myöhemmin opintomatkat Ouluun ja goSaimaalle.

Kysely kiinnostuksesta kumppanuusverkostoja kohtaan toteutettiin lokakuussa 2020. Kyselyn ohessa avattiin lyhyesti mistä kumppanuusverkostojen toiminnassa on kysymys. Kumppanuusverkostosta kerrottiin laajemmin ja kyselyn tulokset esiteltiin marraskuussa 2020 järjestetyssä Matkailuwebinaarissa. Tilaisuudessa esiteltiin tarkemmin Oulun Matkailu Oy:n kumppanuusverkosto ja puhujavieraana oli toimitusjohtaja Päivi Penttilä. Lisäksi yhteistyön merkityksestä alan kehittämisessä ja yrittäjän arjessa oli kertomassa Keski-Suomen matkailuhallituksen puheenjohtaja ja Varjolan Tilan Matkailu Oy:n yrittäjä Markus Kallio. Puhujavieraat toivat hyvin konkreettisesti esille yhteistyön ja verkostoitumisen tärkeyden sekä hyödyn eri toimijoille. Oulun seudun kumppanuusverkoston esittely ja sen merkitys matkailun kehittämisessä oli myös onnistunut. Webinaarissa oli osallistujia noin 50. Webinaarissa toteutettiin myös paneelikeskustelu eteläpohjalaisen matkailun myynteistä. Panelisteina olivat puhujavieraiden lisäksi Pasi Vainio (Härmän kylpylä), Jaakko Koskenkorva (Koskenkorvan Trahteri) ja Anniina Kumara (Matkailijalle inspiroivampi Etelä-Pohjanmaa -hanke/Visit Lakeus Oy). Paneelikeskustelu oli antoisa ja siitä saatu palaute oli hyvää.

Ennen koronakevättä 2020 ehdittiin toteuttaa joitakin toimijoiden ja potentiaalisten matkailusta hyötyvien muiden toimialojen tapaamisia, joissa työstettiin matkailustrategiaa ja käytiin läpi myös kumppanuusverkoston toimintaperiaatteita. Matkailustrategian päivitysprosessissa nousi vahvasti esille laajan yhteistyön ja verkostojen merkitys eteläpohjalaisen matkailun kehittämisen kärkinä ja menestymisen edellytyksenä. Tapaamisten perusteella voidaan todeta, että kiinnostusta kumppanuusverkostolle on olemassa. Positiivisena asiana koettiin verkoston antama tuki myynninedistämisen toimenpiteille ja osaamisen lisäämiselle. Perinteisen matkailun markkinointiin keskittyvän

organisaation toiminta-ajatuksen laajentuminen myös matkailun johtamiseen eli Destination Marketing Organisation:sta Destination Management Organisation:ksi saa kannatusta.

Tavoitteena oli siis tuottaa verkostomalleja, joista voitaisiin myöhemmin valita Etelä-Pohjanmaalle sopiva. Vaikka suoranaisesti tähän tavoitteeseen ei päästy, niin voidaan kuitenkin todeta, että hanke itsessään valmisti alueen toimijoita kumppanuuteen. Matkailustrategian laaja-alainen laadintaprosessi sitoutti useita sidosryhmiä ja Etelä-Pohjanmaan Matkailufoorumin toiminnan käynnistyminen loi hyvää pohjaa kehittämiselle ja syvemmälle verkostoitumiselle. Koronakriisin hyödyksi voidaan laskea se, että yhteistyön merkitys korostui entisestään. Hankkeessa tehtyjen kahden Koronakyselyn ja Kumppanuusverkostokyselyn vastausten perusteella yhteistyöstä haetaan mm. uusia kumppanuuksia ja vertaistukea. Yhteistyön nähtiin myös lisäävän matkailualan merkityksellisyyttä elinkeinona sekä luovan arvoa aluekehittämiselle ja toimintaympäristön parantamiselle. Nämä luovat hyvää perustaa jatkoa varten.

Yhteenveto benchmarking-matkoista ja selvityksen tuloksista laadittiin erilliseksi raportiksi, *Kumppanuusverkostot matkailualalla, Selvitys kumppanuusverkostomalleista*. Raportti on luettavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202101041042>. Raportissa esitetään myös suositus Etelä-Pohjanmaalle, kuinka yhteistyön edistämistä voitaisiin jatkaa kohti kumppanuusverkostomaista toimintaa.

Etelä-Pohjanmaan Matkailufoorumi

Yksi hankkeen tavoitteista oli sitouttaa kohderyhmät pitkäjänteiseen ja aitoon yhteistyöhön. Tätä varten käynnistettiin Etelä-Pohjanmaan Matkailufoorumin toiminta. Sille laadittiin tavoitteet ja tehtävät sekä toimintatapa. Suunnittelutyöhön osallistui lukuisia alueen matkailutoimijoita kehittäjistä rahoittajiin. Lähtökohtana oli, että Matkailufoorumi antaa kaikille halukkaille mahdollisuuden vaikuttaa alan kehittämiseen. Lisäksi foorumitoiminnan tulisi olla jatkuvaa ja pysyväluonteista ilman hankesidonnaisuuksia sekä kohderyhmää

hyödyttävää. Kehitystyön alussa todettiin, että tavoitteena on tehdä Matkailufoorumista verkostojen verkosto, joka luo puitteet parempaan keskinäiseen tuntemiseen ja ajankohtaisten asioiden ja ilmiöiden viestimiseen.

Matkailufoorumin toimintaa ohjaa puheenjohtajataho ja sen tueksi koottu työryhmä, johon kuuluu alueen matkailutoimijoita. Lisäksi tarvittaessa voidaan perustaa alatyöryhmiä. Hankkeen aikana työryhmä kokoontui neljä (4) kertaa. Visit Lakeus Oy oli halukas toimimaan ensimmäisen kaksivuotiskauden (2021-2022) puheenjohtajatahona, ja työryhmään kutsutut olivat heti valmiita sitoutumaan toimintaan. Työryhmä tarttui nopeasti konkreettisiin kehittämistehtäviin ja työskentelyn ilmapiiri oli innostavaa heti alusta alkaen. Matkailufoorumista saatu palaute on ollut erittäin positiivista. Se nähdään jo tässä vaiheessa koko maakuntaa hyödyttävänä ja puolueettomana yhteistyön edistäjänä. Varsinaisia Matkailufoorumin kokoontumisia tullaan järjestämään noin kolmesti vuodessa vuodesta 2021 alkaen. Matkailufoorumin kautta on saatu nostettua myös eri sidosryhmien kiinnostusta alan kehittämistä kohtaan.

Etelä-Pohjanmaan matkailustrategia

Maakunnallisen matkailustrategian päivitystyö toteutettiin hankesuunnitelman alkuperäistä ajatusta laajempaan. Edellinen matkailustrategia oli laadittu vuosille 2013-2017. Matkailutoimiala oli kuitenkin kokenut niin suuren muutoksen, että strategiatyö jouduttiin aloittamaan käytännössä alusta. Strategiatyö toteutettiin avoimessa valmisteluprosessissa maakunnan matkailutoimijoiden kanssa. Työ tapahtui erilaisissa työpajoissa ja sidosryhmätapaamisissa. Osallistuneita organisaatioita ja tahoja oli 84 ja henkilöitä työskentelyyn osallistui toista sataa. Kaikille avointen tilaisuuksien lisäksi osa työpajoista järjestettiin vain kutsuille tahoille, kuten tapahtumajärjestäjille ja ostos- ja käyntikohteille tai asiantuntijatyöskentelyä määrällisten tavoitteiden asettamisessa.

Strategian kommenttikierroksia oli yhteensä kolme (3). Visit Lakeus Oy:n hallitus käsitteli strategialuonnoksen kokouksessaan 25.8.2020 ja antoi siitä lausunnon. Lausunnossa

todetaan, että strategialuonnos on kattava ja perusteellinen kuvaus maakunnan matkailun nykytilasta. Lausunnossa pidettiin asetettuja tavoitteita, visiota, missiota ja arvoja oikeaan osuneina, samoin kuin toimenpide-ehdotuksia. Etelä-Pohjanmaan liiton Maakunnan yhteistyöryhmä (MYR) käsitteli ja hyväksyi strategian 9.10.2020 pidetyssä kokouksessa. Saatujen yksittäispalautteiden perusteella strategiaa pidetään selkeänä ja hyvin laadittuna, joka antaa hyvät suuntaviivat matkailun kehittämiseksi.

Vieraanvarainen Etelä-Pohjanmaa, Etelä-Pohjanmaan matkailustrategia 2020-2028 ja toimenpide-ehdotukset 2020-2025 julkaistiin 15.12.2020 Matkailufoorumissa, joka toteutettiin webinaarina. Osallistujia webinaariin ilmoittautui yli 80. Matkailustrategia on luettavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20201211100376>

Matkailustrategian laadintaprosessin aikana aktivoitiin entuudestaan tunnistettuja, mutta myös uusia matkailutoimijoita ja sidosryhmiä mukaan yhteiskehittämiseen. Kirjattujen toimenpidekokonaisuuksien ja toimenpide-ehdotusten vastuuttamisen kautta haettiin eri toimijoita edistämään toimenpiteiden toteutumista. Esitettyjä toimenpiteitä on 78 kappaletta, joka on varsin paljon ja herätti keskustelua. Toimenpiteiden konkreettisuudella pyrittiin kuitenkin edesauttamaan kehitystyön toteuttamista. Laadintaprosessin aikana oli jo nähtävissä sitoutumista yhteistyöhön ja uudenlaiseen ajatteluun yhteiskehittämisen vaikutuksena.

Matkailustrategian kiinnostavuutta ja luettavuutta haluttiin lisätä visuaalisin keinoin. Strategian taiton toteutti HannaHau ja matkailustrategiasta tehtiin myös nelisivuinen tiivistelmä. Kuvittamisessa käytettiin maakunnan matkailutoimijoiden valokuvia ja kuvituskuvia Redanredanin toteuttamana. Kuvituskuvia tehtiin seuraavista aihealueista:

- Etelä-Pohjanmaan matkailustrategian 2020-2028 tiivistelmä
- Eteläpohjalaisen matkailun visio, missio ja arvot

- Etelä-Pohjanmaan matkailuklusteri
- Etelä-Pohjanmaan matkailu lukuina -infograafi
- Etelä-Pohjanmaan Matkailufoorumi

Lisäksi matkailustrategian tiivistelmästä tehtiin powerpoint-esitys, jota hyödynnetään strategian esittelyssä ja jalkautuksessa.

Koronakyselyt

Koronakriisi kosketti erityisesti matkailu- ja palvelualojen yrityksiä. Hankkeen aikana toteutettiin kaksi (2) Koronakyselyä. Ensimmäinen kysely toteutettiin 21.-29.4.2020, ja siihen saatiin 78 vastausta. Toinen kysely toteutettiin 6.-13.10.2020, ja siihen saatiin 57 vastausta. Kyselyillä haluttiin kartoittaa koronaviruspandemian vaikutuksia vuoden 2020 osalta matkailu- ja palvelualan yrityksille sekä tapahtumajärjestäjille Etelä-Pohjanmaan alueella. Lisäksi haluttiin kartoittaa yritysten tulevaisuuden näkymiä sekä tarpeita.

Vastausten avulla voidaan suunnata kehittämistoimenpiteitä yritysten tarpeisiin. Kevään kyselyn vastauksia hyödynnettiin myös matkailustrategian laadinnassa.

Koronakyselyjen tulokset osoittivat, että yrityksillä on tarve vertaistukeen, yhteistyön lisäämiseen ja verkostojen kasvattamiseen. Oli tärkeää, että hankkeella pystyttiin reagoimaan ennakoimattomaan tilanteeseen ja tarjoamaan apua tuottamalla tietoa tilanteen ymmärtämiseksi sekä päätöksenteon tueksi. Kyselyihin saatiin hyvin vastauksia, vaikka lokakuussa toteutetun kyselyn vastausmäärä jäi ensimmäisestä. Tähän saattoi vaikuttaa yritysten väsyminen jatkuvaan koronatilanteeseen.

Molemmista kyselyistä laadittiin raportit ja ne ovat luettavissa:

1) Koronakyselyn tulokset: Eteläpohjalaiset matkailu- ja palvelualan yritykset

<http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2020051838130>

2) Koronakysely 2 tulokset: Eteläpohjalaiset matkailu- ja palvelualanyritykset

<http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2020111790733>

Ensimmäisen Koronakyselyn tuloksia käsiteltiin virtuaalisilla Koronakahveilla 6.5.2020. Mukana tilaisuudessa oli myös Riikka Ylikangas (Business Finland) ja Marja-Elina Kivisaari (TE-toimisto). He kertoivat yritykselle suunnatuista poikkeusrahoituksista sekä yrittäjien työttömyys- ja muutosturvasta. Lisäksi mukana oli kolme (3) yrittäjä/yrityksen työntekijää, jotka kertoivat, kuinka yrityksissä oli reagoitu koronakriisiin mukanaan tuomiin haasteisiin. Jennika Hakola (eBike Adventures) kertoi vastuullisesta liiketoiminnasta, Riitta Försti-Ylipiha (Hotelli Kivitippu) maakunnallisesta verkkokaupasta ja ruuan ulosmyynnistä sekä Sari Koskenkorva (Koskenkorvan Trahteri) uudesta liiketoiminnasta Maitolaituriputiikista. Toisen kyselyn tuloksia käytiin läpi Matkailuwebinaarissa 12.11.2020.

Digiloikka

Perinteisesti hankkeissa tilaisuudet ja työpajat suunnitellaan toteutettavaksi ns. livetapaamisina. Kokoontumisrajoitukset kuitenkin estivät nämä käytännössä kokonaan maaliskuusta 2020 alkaen aina hankkeen loppuun saakka. Yleisesti puhuttiin, että viimeistään nyt matkailualan oli otettava digiloikka. Tällä tarkoitetaan lähinnä tuotteiden ja palveluiden markkinointia, myymistä ja kuluttamista yrityksiltä asiakkaalle. Myös hankkeiden toteutuksessa oli otettava digiloikka. Verkossa järjestettävien tilaisuuksien haasteena on osallistujien mukaan saaminen tilaisuuteen ja osallistumaan keskusteluun, jolloin webinaareista saattaa tulla yksipuolisia, mikä saattaa heikentää osallistumisaktiivisuutta jatkossa.

Hankkeen aikana järjestettiin kolme (3) webinaaria: 6.5.2020 Koronakahvit, 12.11.2020 Matkailuwebinaari ja 15.12.2020 Matkailufoorumi. Tilaisuudet järjestettiin Teams-verkkoympäristöä hyödyntämällä. Kaikissa tilaisuuksissa oli mukana myös puhujavieraita, joilla pyrittiin lisäämään kiinnostusta webinaaria kohtaan ja elävöittämään toteutusta, kuten esimerkiksi paneelikeskustelulla. Webinaareihin saatiinkin hyvin ilmoittautumisia, n. 50-80 osallistujaa per tilaisuus. Webinaareja voidaan pitää onnistuneina, jos tarkastellaan ilmoittautumisen lukumääriä. Webinaarien asiasisällöt keskittyivät informaation tuottamiseen ja tulosten esittelyyn, joten odotukset keskusteluiden syntymiseen ja vuorovaikutukseen olivat lähtökohtaisesti matalalla. Webinaareissa järjestäjällä ei ole mahdollisuutta tulkita vastaanottajan reagoitua annettuun tietoon, kun osallistujia ei näe eikä kuule. Myös osa hankkeen ohjausryhmän kokouksista järjestettiin Teamsin kautta.

5 ESITYKSET JATKOTOIMENPITEIKSI

Matkailualan kasvun ja kehittymisen edellytyksenä tarvitaan laaja ymmärrystä alasta ja johtajuutta. Tiedolla johtaminen ohjaa yhä enemmän matkailun liiketoimintaa niin kehittämisen toimenpiteissä kuin myynninedistämisessä. Ennakointityö on osa kestävän matkailuelinkeinon turvaamista. Hankkeessa laadittu maakunnallinen matkailustrategia pitää sisällään toimenpiteitä matkailuelinkeinon toimintaympäristön vahvistamiseksi. Tavoitteena on edistää yhteistyötä ja tiedolla johtamista, parantaa yritysten liiketoimintavalmiuksia sekä kehittää teemapohjaisia matkailupalveluita. Näiden toimenpiteiden toteutumista tulee tukea edelleen. Toimenpiteissä tulee myös huomioida kansalliset suositukset ja tavoitteet. Näin pysymme kilpailukykyisinä nopeasti muuttuvassa matkailun toimintaympäristössä.

Yhteistyön edistämiseksi kumppanuusverkoston toiminnan selvittelyä tulee jatkaa ja Matkailufoorumin toimintaa vakiinnuttaa. Nämä ovat tärkeitä myös yliaalueellisen yhteistyön turvaamiseksi. Matkailufoorumin toimintaan sopii luontaisesti myös ns. innotoiminnan aloittaminen. Innotoiminnalla kerätään ajankohtaisten ilmiöiden ympärille eri toimialojen edustajia, jotka tuottavat näkemyksiä siitä, miten ilmiöt vaikuttavat matkailuun ja sitä kautta edesauttaa ennakointityötä. Matkailufoorumin yhtenä tehtävänä on matkailustrategian seuranta ja päivittäminen. Strategia laadittiin poikkeuksellisena aikana ja koronakriisillä tulee edelleen olemaan merkittävät vaikutukset matkailuun. Siksi on tärkeää huolehtia, että strategiaa voidaan tarvittaessa päivittää. Myös yritysten toipumista koronakriisistä tulee tukea.

6 ALLEKIRJOITUKSET JA PÄIVÄYS

23.2.2021 Seinäjoella

Anne-Maria Aho
yksikön johtaja
Seinäjoen Ammattikorkeakoulu Oy

Elina Järvinen
projektipäällikkö
Seinäjoen Ammattikorkeakoulu Oy

